

“De tant en tant em sembla viure dins una novel·la d’Orwell”

Michael J. Fox se n’avia afeblit set anys a Hollywood. L’actor, nascut fa 41 anys al Canadà, va esdevenir en la dècada dels 80 una estrella internacional gràcies al seu paper de protagonista a la pel·lícula *Back to the Future*. Ha col·laborat amb Brian De Palma i Woody Allen i, a sobre, ha estat quatre vegades guanyador del Globus d’Or i l’Emmy. La seua autobiografia, *Lucky Man*, ha estat durant moltes i moltes setmanes al primer lloc de la llista dels llibres més venuts de *The New York Times*. Pateix la malaltia de Parkinson, contra la qual ha creat una fundació.

—Sembla una ironia del destí que precisament Michael J. Fox, l’etern adolescent de Hollywood, patisca ara una malaltia de la gent gran.

—També es podria considerar irònic que un actor agarre una malaltia que deixa intacte l’enteniment, però fa tremolar tot el cos i gela el rostre. Així, almenys, vaig pensar quan encara estava ran de l’abisme, enfurismat i deprimat. Però també és cert que no hi ha molta gent famosa i jove amb aquesta malaltia. Si n’hi haguera més, la ironia del destí ja no tindria sentit.

—Un malalt de Parkinson anònim li va escriure que s’alegrà quan es va assabentar del seu mal. Ho entén, això?

—I tant! L’opinió pública se’n fa resò, de malalts com ara Muhammad Alí o jo mateix. Arribem a més gent i podem exercir una major influència. Per això tenim una certa responsabilitat.

—Per això parla tan obertament de la seua malaltia?

—No podia dissimular-la més. Com a actor has de deixar-te veure tothora davant la gent. Quan apareixia en públic em recolzava a la paret i em ficava les mans a les butxaques cada vegada més temps perquè ningú no s’adonara que em tremolaven les mans. Era l’única manera que no cridara l’atenció. Aviat van córrer els rumors, i la gent va olorar que em passava alguna cosa. Ho vaig poder ocultar durant set anys. Ara estava entre l’espasa i la paret. Havia de contar-ho.

—Després va tenir la sensació d’haver lliurat la seua vida. Per què?

—Vaig copsar que no podia traure aquesta història per parts. O tot o no res. També l’hauria pogut contar tot somrient, però, al cap i a la fi, allò que en queda és el titular: “Fox té Parkinson”. Jo era famós, i el curs de la malaltia també era conegut. Sabia ben bé que allò que jo llegiria després al *People* no seria la meua història, sinó la dels periodistes. Per això no els l’he contada a aquests periodistes de mala mort, sinó a un amic. Era l’únic mitjà de control que em quedava.

—No ha estat el fet d’escriure la seua autobiografia una tortura encara pitjor?

—No, m’ho he passat molt bé. Ha estat una mena de viatge d’exploració. El procés d’escriptura m’ha forçat a afrontar el punt de vista d’altres. Sempre havia reflexionat sobre mi mateix, i ara em vaig assabentar de què en pensaven els altres. Bevia cola, mirava les notícies i esperava. Qui té la meua malaltia aprèn a fer les coses al seu temps. Havia de trobar la pau interior.

L’actor Michael J. Fox (Edmonton, Canadà, 1961) ens parla sobre la seua vida amb la síndrome de Parkinson, el seu treball cinematogràfic en el paper d’assessor presidencial i els plans bèl·lics de George W. Bush.

**“En el fons tinc
esperança que,
en el moment
que es trobarà
una solució
al Parkinson,
jo encara
seré viu.
He après
a esperar”**

—I on era?

—Diguem-ne que calgué esperar fins que les pastilles feren efecte. Això no seria tot, però. No em referesc als viatges interiors *new age*, aquests mètodes de cerca de la pau interior tan estranys. Es tracta més aviat de calma i quietud. Fins que ja no podia continuar assegut a la cadira no em vaig adonar de què vol dir estar tranquil.

—De la malaltia, vostè se n'assabentà en un moment en què la seua carrera estava caient en picat, als trenta anys. És per això que va signar un contracte per tres pel·lícules amb Universal encara que no tingueren cap projecte de qualitat?

—Sí. És que jo no sabia quant de temps em quedava. Un metge em digué: “Et queden deu anys.” Però això només era una estimació seua. De sobte hi ha un monstre ajupit a l'armari, i saps que pot eixir-ne en qualsevol moment. La meua dona em va aconsellar que cercara un reptat artístic. Jo, però, vaig pensar: “Agafa la pela i arranca a córrer.” I no cal dir que totes tres pel·lícules van ser un desastre. Va ser un despropòsit, però en aquell moment volia de totes totes recobrar el domini de la meua vida. Volia anar sobre segur, sense córrer riscos.

—De cara al públic sempre ha semblat que ho tenia tot sota control. Un home

que planta cara amb èxit i sense amagar-se a una greu malaltia.

—Aquest també va ser un motiu per escriure el llibre. Pretenia fer fora l'abisme que hi havia entre l'estrella i el malalt de Parkinson. Al llarg dels onze anys de malaltia he passat per totes les fases possibles: ràbia, negació, depressió, fins que t'hi acostumes. M'he lliurat a la beguda, he anat al consultori d'una terapeuta i m'he sotmès a una operació de cervell. Volia deixar en clar que no ha estat tan fàcil, i explicar com arran de la meua malaltia em vaig convertir en un home nou. I comparar la meua nova vida amb la bombolla de Hollywood per demostrar que la meua situació actual també té avantatges.

—Com per exemple?

—Ja no em considere el centre de l'univers, i això és molt alleujador.

—Actualment vostè viu a Nova York. Se n'ha anat de Los Angeles per fer esclatar la bombolla?

—Visc a Nova York perquè no volia que els meus xiquets es barallaren amb els altres xiquets del parc sobre quin pare ha fet la pel·lícula de més èxit. Els hauria hagut d'explicar que allà a fora hi ha un món de veritat, amb gent de veritat que tenen preocupacions de veritat. A Nova York, tot això ho veuen cada dia a bastament anant camí de l'escola. A més a més, a Los Angeles no ens lligava res, no se'ns hi havia perdut res. La meua dona és novaiorquesa, jo canadenc. Només ha calgut traslladar ací el rodatge de la meua sèrie *Spin City*, a la costa est. I res més. No trobe a faltar res.

—Encara pot comprendre per què la seua major il·lusió d'adolescent era anar-se'n a Los Angeles?

—Clar! No renegue res. Jo era un noi canadenc d'origen humil que es tirà la manta al coll i marxà a l'ample món. Per a la major part dels actors viure a Los Angeles és pràctic. Jo, però, ja no en tinc necessitat. No vull continuar reclòs al meu món. A casa meua no hi ha res que recorde que treballava en el cinema. Els meus Emmys i els Globus d'Or són a l'oficina. Vull fer una vida normal. Els carrers de Nova York van sempre embotits de gent, i si li xafes el peu a algú et crida:

“Vols traure el peu del damunt, collons!” La discussió de trànsit típica de Los Angeles és un tiroteig a l'autopista. La gent no té més contacte que aquest, cadascú viu al seu món artificial. John Lennon potser no n'és el millor testimoni, però tenia raó quan deia que en una ciutat com Nova York tothom et veu, primer de tot, com a persona, com a veí.

—N'ha canviat res després de l'11 de setembre?

—Trobe que no. Llavors jo era a Los Angeles per parlar amb Charlie Sheen, que acceptà fer-se càrrec del meu paper a *Spin City*. Poc després de les sis del matí va trucar al telèfon. Els meus xiquets ja eren a l'escola, la meua dona estava prenyada de vuit mesos, i jo tan lluny d'ells. Va ser terrible. No vaig aconseguir cap vol, ni un xàrter tan sols. Finalment vaig poder convèncer uns quants perquè em dugueren a l'est. A penes vam trigar 48 hores a arribar-hi. Va ser a la nit; creuàrem el pont George Washington i, tot seguit, vam veure la pols i vam ensumar aquella fumera. Ens vam preguntar, és clar, si podíem criar els nostres xiquets ací, si no fóra millor d'anar-se'n a una altra ciutat. Abans que res vam decidir de quedar-nos-hi per algun temps. Un mes i mig després va nàixer el nostre quart xiquet. No calgué agafar el cotxe, i és que la clínica era a només sis carrers de casa nostra. I després, a principi de novembre, amb la nostra xiqueta acabada de nàixer, vam veure des de la nostra finestra les desenes de milers de corredors que participaven a la cursa al Central Park. Ben mirat, aquest moment ho resumeix tot. És una ciutat meravellosa.

—Vostè ja és ciutadà nord-americà?

—Sí, però fa només un parell d'anys, d'això. Així que em vaig convertir en una persona nova vaig reprendre moltes coses que havia deixat de banda, com ara un títol universitari. I a mitjan anys noranta vaig adquirir la nacionalitat. Les darreres eleccions van ser les primeres per a mi.

—I està content amb el resultat? Quan vostè es preparava per al seu paper a la pel·lícula *Hallo, Mr. President* es va trobar amb el president Clinton; a més, el

seu antic assessor, George Stephanopoulos, és amic de vostè.

—Jo sóc demòcrata. No he votat Bush. Em fan nosa moltes coses que passen actualment. Però estic una mica atabalat. No sé ben bé en quina mesura Bush n'és responsable, de tot això. Potser és tot el sistema en conjunt el que no funciona. De tant en tant em sembla viure dins una novel·la d'Orwell. Mire d'informar-me bé, llig molt i mire molt la tele. I, malgrat això, tinc la impressió que realment no sé res. Pense que en aquest moment el centre polític percep un cert malestar. Ningú no vol la guerra contra l'Iraq. Els nord-americans són potser una mica ingenus, però no estúpids. I quan s'adonaran que no es tracta pas de seguretat, sinó de política i d'hegemonia mundial, es rebel·laran contra això.

—No l'espanta pensar que una sola persona pugui decidir sobre desenes de milers de vides humanes?

—Si qui té el poder és la persona escaient encara es pot suportar. No és un joc. A mi, però, tampoc no m'agrada de carregar els neulers als altres, als poderosos. Tots tenim una veu i una responsabilitat. Podem votar. Jo vaig anar al funeral del senador demòcrata Paul Wellstone. Aquest polític extraordinari va assumir un deure per sobre de tot: actuar sempre en consciència. Va ser l'únic polític a votar contra la resolució que autoritza el president Bush a atacar l'Iraq. Llàstima, la seua mort és una pèrdua irreparable. Hi eren 20.000 persones, al funeral, fou un gran esdeveniment. Doncs bé, l'endemà els republicans es piquen i diuen que això ha estat una manifestació política, que han estat aïcats, i què? En comptes de pensar-hi, de reflexionar sobre el perquè de la xiulada, se'n queixen. Això és molt i molt típic. Hi ha una mancança de responsabilitat total. La majoria de la gent pensa que ja se'n sortirà, que a la fi tot eixirà bé. Però això no és cert.

—No ha pensat mai a prendre una posició pública en contra de la guerra, com ara els seus col·legues Sean Penn o Martin Sheen?

—No. Mire, el meu companyó Woody Harrelson ha publicat un article

"La feina del director és tenir pensaments i convertir-los en imatges. Pots tenir pensaments, però si no ets capaç de traslladar-los a l'obra que dirigeixes, la feina es fa difícil."

magnífic al diari londinenc *The Guardian*. Em sembla bé que prenga partit davant l'opinió pública. Però jo, per parlar clar i net, no en tinc molta idea i crec, a més, que això podria malmetre el meu compromís en l'àmbit de la recerca mèdica. M'hi vull dedicar en cos i ànima, a aquesta tasca. Estic recollint diners per a la fundació del Parkinson i assistint a grups de treball; també faig treball de sensibilització, mantinc contacte amb els consorcis farmacèutics i declare davant les comissions d'investigació. Tot plegat implica lluitar contra Bush, atès que ha restringit el nombre dels instituts que tenen llicència per a fer recerques. Però també hi ha republicans que ens fan costat, i no voldria espantar-los. Malauradament no és tan senzill.

—Vostè assegura que en el termini de deu anys hi haurà remei al Parkinson.

—No ho dic jo, ho diuen els científics. La recerca de les cèl·lules mare i la teràpia gènica avancen molt. I una vegada s'arriba a comprendre el Parkinson, serà més fàcil d'entendre altres malalties com ara l'Alzheimer i l'esclerosi múltiple. Això pot obrir moltes portes. És molt bonic veure que molts dels avenços que llegim a les notícies han estat finançats per la nostra fundació, com ara un coenzim que retar-

da el desenvolupament del Parkinson.

—Tornarà mai a actuar?

—Oh! Caldria que m'oferiren el paper oportú en la pel·lícula oportuna, i jo conec prou bé Hollywood per saber que els productes de qualitat hi són ben escassos. M'han fet moltes ofertes per dirigir. Però allò que més m'estime és l'escriptura. Al meu editor li agradaria tenir una novel·la meua. Començaré per ací; no trigaré a encetar-la.

—Al matí d'un dia de 1990, quan encara estava ajagut en la cambra d'un hotel londinenc després d'una nit de bufa, el dit menut de la mà li començà a tremolar de sobte. Vostè no tenia la més petita idea de què era això. Amb el temps n'ha après bastant. Sap què passarà d'ací endavant?

—La malaltia m'està gelant. Sé que la tinc des de fa onze anys, però potser ja fa quinze o setze anys que hi és. És un miracle que les pastilles encara facen efecte. Quan deixen de produir efecte hi ha la possibilitat d'operar-se. És un risc que cal córrer. Però en el fons tinc l'esperança que, en el moment en què es trobarà una solució, jo encara seré viu. He après a esperar.

Alexander Osang

© Der Spiegel — EL TEMPS

Traducció: Joan Martínez Terrones